

Dopisi.

Iz Londona 30. aprila. V. B. — Bravci „Novic“ se bojo morebiti čudili, da jim iz angleške zemlje doide dopis. Al to ni čuda zdaj, ko se odpira vélika razstava v Londonu. Predvčeranjem sem prišel lesém iz Pariza, kjer sem se mudil 5 dni, in slavno to mesto saj povrh ogledal. Pridši danes v London, obišem brž veliko poslopje, kjer bode blago celega sveta od 25.000 razstavnikov na ogled postavljeno, pa najdem tisto stran, ktera je za blago iz avstrijskih dežel namenjena, po smešnjavi špediterjev še tako našarjeno, da še le polovica tega prostora bo v redu za jutrajšni dan, ko se bode odprla razstava za ogled. Odprla se bo slovesno po ministru Palmerstonu in drugih prvakih, ker kraljici še zmiraj žalost po rajnkem možu ne pripušča, da bi ona to storila. Obširnišega popisa Vam ne morem poslati, ker v velikanskem poslopju še tisoč delavcov noč in dan na vrat na nos dela in vendar še nobena stran ni popolnoma gotova. Poslopje je res prav velikán, vendar se mi premajhno zdí za to, kar je blaga nakupičenega. Pred nekoliko leti bi bilo poslopje dosti veliko, al zdaj, ko se kolo časa in kar se v njem izdeluje, tako silno vrtí, bo vendar premajhno, čeravno še polovica ljudi na svetu lenobo pase, druga pa še vse premalo dela. London je res velikansko mesto v vsem, zlasti pa v svobodnem gibanju, ki tukaj kraljuje. Tú ni nobene konškrpcije, nobenega vojaka ne vidiš in nobenega policaja; čeravno mesto šteje 2 milijona in 360.000 prebivavcov in vse mrgolí kakor okoli mravljišča, vlada vendar sam po sebi povsod najlepši red. Če primerimo druge dežele z angleško, — oj, kje so še! Včeraj sem, kar sem se vozil na kolih „Omnibus“ imenovanih in po parobrodih na reki „Themse“, gotovo storil 50 milj pota. Tú vse dobiš, česar le želiš, vse hitro in dobro, al drago tudi tako, da ti „šterling“ mine kakor kafra v kratkem. V Londonu si more človek oči zavezati, da ne vidi prehitro prazne mošnje. Kakošen pritlikovec je Pariz v primeri z Londonom! In vendar je Pariz v poslednjih letih se za polovico olepšal in obljudil, London pa le počasi in po potrebi naprej korači kakor prav čvrst in previden možák. Jezik angleški in francozki lomim kakor morem in znam, da si naprej pomagam; z nemščino tú ni veliko začeti.

Iz Celja. † — Da tudi naši bolj oddaljeni udje čitavnice celjske in drugi rodoljubi zvejo, kako smo na belo nedeljo v naši drugi „besedi“ veselili in kratkočasili se, naj „Novicam“ tú le, kakor sem obljubil, kratek popis onega večera podam. — Ob odločeni uri se zbere v novo najetem prostornem poslopju čitavničnem „pri zamorcu“ lepo število čast. gg. družbenikov, duhovnih in svetnih iz Celja in okolice njegovih, med kterimi se tudi precej naših za narodno reč srčno vnetih kmetov vidi. „Beseda“ se je začela z Jenkotovim korom: „Naprej!“ Marsikteri naših poslušavcov, ki se je prve naše tako slovesne „besede“ spomnil, in spomnil se ljubljanskih slavnih pevcov milih in krepkih glasov, od kterih se sedaj še najskrivniše strunice naših src tresejo, je mislil, da naši mladi pevci ne bodo mogli za vsem težke svoje naloge dovršiti. Al glej, slava in hvala nevtrudljivemu učitelju gosp. Tribnik-u, ki je v kratkem času dveh mescov naše pevce tako izvrstno izuril! Njih grla so tako natančno popevale, in po programu naznanjene pesmi tako milo nam v srca segale, da je bilo vse popolnoma zadovoljno, česar so mi porok navdušeni živio- in slava-klici, in pa to, da se je morala vsaka pesem ponoviti. — Prav izvrstno sta tudi pela: gospod zdravnik Rūpsl g. Terstenjakovo po slavnem g. dr. G. Ipavicu s prelepim napevom ozaljšano pesmico „Poklic“ s svojim lepim in krepkim glasom, in domačica naša, mlada gospá Kapus-ova pesem „Na grobu“ (besede J. Bilca, napev dr. G. Ipavicov), tako izvrstno in milo, da ji presrčne zahvale skoraj ni bilo konca. Potem, ko so nas pevci še z M. Vilhar-D. Jenkotovo

pesmico „Lipo“ razveselili, je stopil rudarski nadzornik, vrli gosp. Pirnat, iskreni domoljub, na oder in je z občno pohvalo navdušeno govoril Koseskovo „Kdo je mar?“ — Sledile so na to še Riharjeve pesmi: „Savica“, „Na jezeru“, ktero je gosp. Tribnik za čvetero možke glase postavil, in „Večerna“, ki so bile vse z neizrekljivim veseljem sprejete. — Preden je beseda se končala, še stopi občno znani teharski mlinar Anton Grabič pred veselo družbo in nam zapoje s pomočjo nekoliko pevcov sopet lepo in mično pesmico, ki jo je za današnjo slovesnost „v spomin prve besede“ zložil bil. Naj jo v radost Slovincov tú le postavim:

Še ena pesem,

kako vesel dan je bil 16. svečan za celjsko čitavnico rojstni dan.

Ti celjska čitavnica, kak je že kaj?
Ti naša sestra! odgovor nam daj!
Kak si kaj bila vesela ta dan,
Ko si stopila v ta društveni stan?

Sem bila vesela, tako vam povem,
Prav lepa zahvala vsem tistim ljudem,
Ki ste okinčali mojo glavó,
Kitice spleтали meni lepó.

Res lepo, veselo oblekli so Te,
Prav kakor spodobi čitavnici se;
Tukaj se vidijo slavni možje,
Ki za slovenščino 'majo sreč.

Kak bil je veseli šestnajsti svečan,
Za celjsko čitavnico rojstvi dan!
Skup je ljudi še čez dvesto biló,
Srečo čitavnici vošili so.

So prišli častiti gospodje zares,
Duhovski in svetni in kmetje tud vmes,
Ves po slovensko je slišal se glas;
To je veliko veselje za nas!

Tud pevci ljubljanski prepevali so
Tako, da večér ta pozabljen ne bo,
Zdavnej že staro to Celje stoji,
Petje še tako se slišalo ni.

Kak sróna ljubezen v narodu cveti,
So priča nam Kranjci in Marborčani,
V sredi med vami stanujemo mi,
Bratje smo vaši slovenske krvi.

Bog živi slovenske podpornike še,
Bog živi tud naše prijatelje vse;
Živi kmet, rokodelc, živi gospod,
Vsaki naj ljubi svoj mili narod!

Po dokončani besedi je pri sladkem vincu in dobri pivu novo veselo gibanje začelo se. Ko je tudi trjativam želočevim zadostilo se, so jele naše domoljubke, gospé in gospodične, iz Celja in Št. Jurja, posebno pa iz Žavca v veselem plesu sukati se, med tem, ko so v drugih dveh sobah mične napitnice in druge narodne pesmi v prijazni družbi gospóde in kmetov se glasile. Precej čez polnoč je trpelo to drugo naše narodno veseljevanje. Bog nam daj skoraj sopet kaj tako veselega doživeti! Pa kaj dvomim o tem? Mi li ne zagotavlja tega veselo razvijanje narodnega duha in zmiraj večí zavest narodnosti sploh v naši prekrasni savinski dolini, po vaséh, trgih in v našem mestu vkljub nemškutarjem vsem, bodo si v kmečki ali v gosposki suknji, kterim je od Njih veličanstva izgovorjena enakopravnost narodov trn v peti, in gosp. Lassarjev odgovor na g. Černetovo interpelacijo še, kakor se vidi, čisto neznana reč. In taki gospodje — — pa to drugo pot. „Naj bi“ — rečem z mladim kmetiškim gospodarjem v naši prvi besedi — „mili Bog tudi njih razsvetil!“

Iz Tržiča 1. maja. ☺ „Da se resnica prav spozná, je čuti treba dva zvoná“ — to je star pa dober pregovor. „Novice“ so od Tržiča že marsiktero bridko besedo rekle, kadar so govorile o domoljubji slovenske naše zemlje, in ne morem reči, da so kterikrat le za las napčnega pove-

dale, kjer so „pars pro toto“ jemale, ali po naše rečeno, po „kopici“ sodile „množino“. Mi pa se hočemo danes vtopiti med prave Tržičane in se za-nje potegniti, da svet ne misli dalje, da to je vera celega Tržiča, kar tisti mož pridigova, kateri spremljan od majhnega štaba zvonec samo nemške „kulture“ nosi po našem trgu, „Triestarco“ in njene tovaršice tira vsaki dan v kavarno in vse to nevtrudljivo podčrtuje v teh časnikih, kar cika in pika na nas Slovence itd., ter s tem hoče v tukajšnjem parlamentu zbu-jati tisti „hört! hört!“, ki ga v londonskem parlamentu pogostoma slišimo. Vedite, da naš trg je trg delavnosti, kakor ga je unidan „monolog anga, ki noče Cimber bite“, lepo popisal; mi smo od zora do mraka delavci, obrtniki, trgovci, zato so naši stari očetje izvolili pravo ime našemu kraju, da so mu dali ime „Tržec“; mi nimamo časa se pečati s „politiko“ in s „prekucovanjem narodnosti“; mi smo zadovoljni s tem, za kar nas je Bog ustvaril in ga hvalimo, da smo slovenski narod, kateri deleč po svetu slovi zavolj svoje prebrisane glave, in ker nas sv. vera uči, da naj spoštujemo svojo mater, se ne pregrešamo zoper 4. zapoved božjo; mi imamo radi Nemca, Laha in vsacega, al narod naš nam je prvi med vsemi; saj še nikoli ni kri bila voda; kaj bo nek le v Tržiču? Da pa očitno vidite, da od male pešice tako hvalisana nemška „kultura“ pri nas nima pravih tal, na katerih bi cvetela in sad rodila, Vam je lahko to priča, da nedavnej je g. K., ki je po svojih nemških pesmah, novelah in drugih slovstvenih delih si na Kranjskem in drugod že davnej pridobil dobro ime, z nekim svojim tovaršem prišel v Tržec z namenom, nemško „vorlesung-o“ dati. Nemški gospod protektor mu je nek zagotovil, da bode dobro opravil in da se bo vse trlo v nemškem Tržiču za nemško „vorlesung-o“. Al kako se je revež opekel! — Večer pride, ura bije, „vorleser“ stopi na oder in šteje „die häupter seiner lieben“, ki so ga prišli poslušati in naštel je v celi dvorani smo le — 3 glave: prišel je namreč le „protektor nemščine“ s svojima dvema hčerama; še njegova navadna garda ga je zapustila ta večer. Kaj in kako je bral takrat gosp. K., nismo mogli zvedeti, ker edini poslušavec molči o tem večeru, hčerki njegove pa ste nek dremale. Tudi mi to fiasko, ktere znani literat ni morebiti kriv, pokrijemo s plajščem „der Nächstenliebe“ in smo vam povedali to prigodbo le zato, ker je očitni dokaz, da Tržec ni to, za kar ga „Triesterca“, „Laibacherca“, „Tagespošta“ in „Preša“ delajo. Tudi smo za gotovo slišali, da je več vrlih naših mestjanov se prav hudovalo nad tisto „poslanico“, ki jo je nemški protektor brez pooblastenja unidan zoper Z. poslal v „Laib.“, in da je eden hotel „protest“ pisati zoper njo; samo eden, ko se je v kavarni brala ona poslanica z nadpisom Grillparzerjevim:

Glaubst Du, man kann kosten vom Gemeinen?

Du musst es hassen oder Dich ihm einen. Grillparzer.

je nek „mit gehobener Stimme“ se oglasil rekoč: „Ja Grill-Pazer“ — Dos ist dos wohre!“ Že iz te same besedice vam je dosti jasno, da nemška kultura ni segla deleč v kri propagande protektorjeve, ker oni možek še celó razumel ni onega nadpisa in podpisa slavnega pesnika. Iz vsega tega je pač jasno kot beli dan, da se mala pešica ljudi ne sme za celoto jemati in da bojo „Novice“ pravo zadele, ako ne jemljejo tega, kar eden uganja, za mnenje celega Tržiča. V Tržiču se „Novice“ pogostoma nahajajo in naši domači jih radi prebirajo, ker vidimo, da so njih nauki koristni na več strani in se iz njih tudi čiste slovensčine učijo. Tudi v šolah naših se materni nauk dosti dobro vede, in v 4. razred se bo vpeljala tudi temeljita slovnica slovenska, če se morebiti že ni. Naši ljudje previdijo, da je treba naš jezik z besedo in pismom dobro znati, ker se ž njim deleč pride po svetu, in da je škoda velika, ako se taki razširjeni jezik zanemarja tako, da čez-nj mah raste; — oni dobro previdijo, da slovenski narod ne terja nobene prenapete reči, ako terja, da se tudi njegovemu jeziku v cerkvi, šoli in

kancelii pravica dá, ki jo imajo drugi jeziki v naši veliki Avstrii, ktera ni nemška, ampak mnogo jezikov šteje. Tržičani so praktični ljudje; oni želé, da v avstrijskih srednjih ali višjih šolah naj bi se učili vsi živi jeziki avstrijski, da bomo z vsemi narodi si dopisovali in da se ne bomo ustrašili, ako nam pride v roko pismo hrvaško, madjarsko ali katero drugo. Nas kupčija vodi posebno doli na južne slovanske kraje, proti morju na Laško, na Ogrsko — te jezike bi mogli mi vse znati, se vé, da tudi nemškega, pa ne samo nemškega — in drugega nič! To so misli pametnih Tržičanov, katerih prva lepa čednost je njih delavnost obrtnijska, zato bi tistim možakom, ki so vsi zamaknjeni v pesem „Was ist des Deutschen Vaterland“, odkritosrčno svetovali, naj ne mlatijo prazne slame po časnikih, ampak naj raji v resen prevdarek vzamejo in o tem pišejo: kako bi se dal našim revnim delavcom njih stan polajšati. Tù je gradiva dosti za takega, ki se šteje za pravega domoljuba, — narodopisne reči naj se prepuščajo takim, ki to reč bolje razumejo. Kako hoče revček o jeziki govorniti, ki še maternega ne zná! — Pristavši še to, da smo slišali, da hočejo nekteri naši rodoljubi čitavnico napraviti v Tržiču, da bode Tržec spet to, za kar ga je Bog ustvaril na slovenski zemlji, razodevamo le še to željo, naj ta dopis razjasni, kar je dosedaj še megleno bilo, in naj se od Tržiča odvrne kriva misel, da vsi plešemo, kakor eden gode!

Iz Smelednika 4. maja. A. B. — V četrtek zjutraj je bil strašen ogenj pri nas. Burja je močno pihala, tako, da je v malo minutah 13 hiš gorelo; zato se tudi ni moglo veliko pomagati; celó košato drevje ni moglo po tleh se valajočega ognja ustavljati. Ta nesreča je tudi grajšinske hleve, pode, rastlinjak in žitnico zadela; celó za grajšino samo bila je velika nevarnost. Škoda vsa se ceni na 22.000 fl. Nekteri izmed teh kmetov, ki zavolj poprejšnega dolga niso mogli asekuracije plačati, so zdaj v zlo hudi stiski, posebno pa še, kjer lesa v svojem nimajo. Ti so res usmiljenja vredni, in kdor jim more kaj pomagati, naj pomaga siromakom po svoji moči; mili Bog jim bo stoterno povrnil.

Iz Ljubljane. Namesto da se v kritiko spušamo tega, kar so dopisuni ljubljanski o poslednji viharni seji mestnega zbora (glej „Novice“ od 30. aprila) v „Triesterco“, „Presse“, „Neu. Nachrichten“ i. t. d. pisarili po svoji vkoženi navadi, podamo svojim bravecom „tableau“ te zadeve, da sami sodijo, čigavo je pravo: ali nas domačih (tako imenovane slovenske stranke!) ali pa tistih, ki jih dopisuni častijo z imenom „liberale deutsche Partei.“ Častiti braveci sami naj sodijo: ali je bilo o tej zadevi treba narodne zavisti, ktera je onim dopisunom tako priljubljeni „Sündenbock“.

Razpis konkurza mestnega zbora po „Laibacherci“ 2. februarja se glasi:

Umnemu in bolj revnemu rokodelcu naj se dá iz mestne kase 500 gold., da gré k razstavi v London.

Mestna kasa ljubljanska: Uboga, da v 10 letih še ni mogla popolne realke napraviti, — da nima rokodelskih šol, da ima raztrgan most, — da celó na velikem trgu pred škofijo še kanala nima in sto družih reči ne, ktere čakajo rešenja pod sedanjim županijstvom.

Sklep mestnega odbora v soglasji s kupčijsko zbornico se glasi:

Gosp. V., posestnik ključavničarije s protokolirano firmo, z velikim založiščem blaga in 20 delavci, naj se pošlje v London.

Za London pa, kamor iz celega cesarstva samo Dunaj iz mestne kase pošlje rokodelce, se kaže svetu tako bogata, da potrosi 500 gold. in se tako vstopi bogatemu dunajskemu mestu na stran.

Tisti odborniki, ki nočejo tega poslanstva:!

ravnajo po besedah omenjenih dopisunov zoper konkurzni razpis in so rogovileži — nemirna slovenska stranka.

Dunajski mestni zbor vzame za poslance sam popotne liste v London in dá le 20 gold. srebra vsakemu poslancu na roko, jim pridruži izvestnika, jim dá inštrukcijo itd.

Korist dunajskih poslancov iz Londona za deželo: Bomo brali ob svojem času, kolikšen in kakšen.

Pristavimo pa tem iz protokolov in korespondencij vzetim primeram še to, da tudi naš deželni odbor je bil nagovarjan po dunajskem glavnem odboru, naj pošlje na deželne stroške pripravnega realnega učitelja v London. Deželni odbor, ki ni hotel po izgledu naše kupčijske zbornice ravnati in z davkovskimi dnarji gospodariti, je enoglasno sklenil, da nima dnarja zato, ker ima za več potrebnih reči skrbeti in ker se morejo izgledi za to, kar se za pohlevno šolstvo naše (reako in rokodelsko šolo) potrebuje, veliko bliže: v Gradcu ali na Dunaji, in veliko cenejše dobiti. In tako so ravnali menda tudi drugod, ker ne vemo, da bi bili brali, da je dosti družih deželnih odborov iz deželnega zaklada poslancov v London poslalo.

Sapienti sat! Ali po naše: Kdor ima oči, naj vidi, in ušesa, naj posluša!

Iz Ljubljane. (Vipavci v Ljubljani). Kar so bili predragi nam bratje iz Štajarskega tukaj, ni bilo več v čitavnici naši tako vesele in slovesne večernice, kakor je bila v nedeljo. Četrty dan maja si je tedaj čitavnica naša spet s zlatimi črkami v kroniko svojo zapisala. In kako ne bi srce veselja igralo, ako brat pride k bratu in mu odkrije djansko svojo ljubav. Mili naši bratje na Vipavskem, ki jih je veličastna beseda presvitlega Cesarja: „ravnopravni bodite vsi moji narodi avstrijski!“ v globočino srca ganila, so z veseljem gledali v Ljubljano, ko so slišali, da čitavnica naša ni prezrla onega mogočnega navdiha s cesarjevega prestola, ampak da je nemudoma začela za omiko in oliko dolgo zatrtga jezika v očitnih „besedah“ in vajah skrbeti; al s bridko žalostjo jim je presunjevalo bratovsko srce, ko so slišali in brali, kako se domoljubno, postavno in lojalno vedenje čitavnice naše od mnogih strani črti in psuje. In ker le konca ne kraja ni bilo tega grdega rovanja v ustavnem času, ki je vsem narodom dodelil enake pravice, niso vrli bratje pod Nanosom mogli več molčati in prenašati krivičnega nasprotovanja; vstali so na noge in pokazati so hotli, da je to pravo in pošteno, kar čitavnica dela v razvitek maternega našega jezika, in podpisali so to v očitnem pismu in ga čitavnici očitno poslali. Ta pohvalnica ni pokotna, tudi ne naprošena; ona ne šteje le posamezne rodoljube, ampak vse, kar koli je veljavnega v velikem vipavskem okrogu krajnskem in goriškem, je postavilo svoj podpis v njo, katerim na čelu stoji slavnoznan rodoljub, visokočastiti tehant in častni kanonik, vitez Franc-Jožefovega reda gosp. Juri Grabrijan. Pohvalnica šteje 12 županov, 55 odbornikov, 2 grajšaka, 20 duhovnov, 4 ces. uradnike, 5 doktorjev in 1 lekarja, 140 posestnikov, 9 obrtnikov in 13 učiteljev. Rekli so nam častiti poslanci, ko bi se bilo le samo na veliko število podpisov gledalo, dobili bi jih tisoč lahko; al tega niso hotli: gledali so le na veljavo mož in na večje število sosesk. Zastaviti so hotli s tem klin v grde laži tistih rogoviležev nemškutarskih, ki po časnikih

Tisti odborniki pa, ki po vsaki ceni hočejo svojega izvoljenca poslati v London: se po besedah omenjenih dopisunov držijo razpisa konkurznega, so možje reda, „die Väter der Stadt.“

Ljubljanski mestni zbor izplača naravnost 500 gold. in za vse drugo mu ni nič mar ter ne besedice o tem ne določi.

Korist ljubljanskega in kamniškega poslanca za deželo: Bomo tudi slišali ob svojem času, kako in kaj.

trobijo, da le trohica prenapetnežev in pešica mladine sanjarije uganja o narodnosti slovenski!

Pismo to so izročili dvema gospodoma županoma: županu trškemu in županu iz Slapega, kterima se je po željah dekanovih pridružil gosp. Koder, kurat Slapski, naj ga ne sejo v Ljubljano. Prišli so v nedeljo opoldne in na kolo-dvoru častno sprejeti po gosp. podpredsedniku čitavnice in mnogih odbornikih, so se peljali v mesto v svoje stanova-lišče v gostivnico „pri Slonu“.

Njim na čast je bila zvečer „beseda“ napravljena. Lični transparent z napisom „Slava bratom našim Vipavcom“ je kazal dragim gostom, da se je čitavnica danes oblekla v praznično opravo. Dvorana je bila tako polna, da so poslušavci res v pravi stiski bili.

Gospodi poslanci stopijo pred predsednika čitavnice g. župana Ambroža. Gosp. Koder poprime besedo in tako milo in srčno govori, da vsi pričujoči so bili globoko ginjeni. Bil je zares slovesen moment, pozdravljan s živio- in slava-klici od vseh strani. Govoril je blizo tako-le:

„Visokočastiti predsednik! Slavni gospodje! Kakor hitro se je bilo po deželi razznano, da se po mestih cele družbe povezujejo, zanemarjemo domačemu jeziku na višjo stopnjo omike in k tisti veljavi pomagati, ktera mu po vseh natornih pravicah gré; — kakor hitro se je slišalo, da se je v ta namen tudi v Ljubljani znamenito društvo vrlih slovenskih rojakov pod naslovom „narodne čitavnice“ ustanovilo: so se jele srca rodoljubnih Slovincov veselja oživljati, ker so v tej nenadjani prikazni napoved boljše in ugodnejše dobe za svoj potrti materni jezik spoznali. Kakor drugod, smo tudi mi Ipavci unkraj sivega Nanosa v naši južni dolini z veseljem sprejeli glas slovensčega zvona, kteri se od ljubljanske narodne čitavnice po domačii odmeva. Ne le posamni rodoljubi, ampak cela Ipava je blagi pomen Vašega slavnega društva hitro zapopadla, in se Vam zahvaljuje za Vaše domoljubno prizadevanje. In glejte, visokočastiti predsednik, in Vi slavni utemeljitelji narodne čitavnice! tukaj Vam predstavljam dva moža, dva ipavska župana, Janeza Žvokeljna, župana Tržkega in pa Jožefa Ferjančiča, župana Slapenskega, ki Vam ju Ipava pošilja, da Vam poklonita pohvalno pismo, iz kterega bote spoznali, da ipavska kri ni voda, da narodna zavest se nikakor zatreti ne da, in da po omenjeni obveljavi ne samo kaki prenapeteži, ampak Ipavci vsi željno hrepené. Od podnožja Nanosa noter do dré golega Čavna bodete našli več kot dvajset sosesk iz krajnskega in goriškega oddelka Ipave pod tem pismom podpisanih, in ti podpisani so možje, ki imajo ustavno pravico in dolžnost za soseske govoriti, so večdel župani, županijski odborniki, večji posestniki in drugi veljaki, ki potrebe ljudstva gotovo najbolj poznajo in tedaj najbolj vrjetno spričujejo. Dopis je scer že nekaj tednov star, ker ni bilo mogoče, ga Vam prej izročiti; al hvaležnost nikdar ne zastara. — Pa kaj bom svojima Ipavcoma v besedo segal! govorita moža, in poklonita čast. gospod predsedniku izročilo, ktero sta prinesla, da se sami o tem prepričajo, kar jim mi pravimo.“

Na to gosp. Ferjančič, župan iz Slapega, podá gosp. predsedniku prekrasno vezano pohvalnico s temi besedami:

„Ne zamerite, visokočastiti gospod predsednik in Vi častiti gospodje! da Vas z lepimi besedami ogovoriti ne znava, kakor se za take gospode spodobi; Vas tedaj naravnost v imenu vseh Ipavcov nar pred pozdraviva, in Vam prineseva, kar so nama za Vas izročili. Zlata in srebra je nekaj premalo med nami, zato Vam ga niso mogli poslati; nekaj, kar srce človeka tudi razveseljuje, bi sicer imeli, to je, dobrega in sladkega vinca; pa s tem mi drage goste najraji pri sodu postrežemo. Za zdaj sprejmite tole pismo, v kterem Vam tudi najboljše, kar imajo, svoje hvaležne srca pošiljajo, zato ker ste jeli zid predirati, kteri je do zdaj kmeta in gospoda zavoljo našega domačega jezika

tako trdo ločil. — Zložili smo tudi pesem na Vas, ktera je pismu priložena. Sicer radi bi Vam jo sami zapeli, pa pevska kri se po vsaki žili ne pretaka; toda vrjemite nam, da noter v Ipavski dolini nam bo srce od veselja poskakovalo, kadar bomo slišali, da Vaši vrli pevci Vam bodo zapeli:

Slava Vam, slava! Vi vrli rojaki,

Vi rodoljubni slovenski prvaki,

Venec zaslug nestrohljivi Vam gre!

Kako so segle krepke te besede v srca vsem, so kazali živio-klici, ki so doneli po dvorani vrlemu možaku v narodni naši kmetiški obleki, ktere ga prsi kinča zlati križec Franc-Jožefa za zasluge.

Gosp. predsednik dá potem adresu gosp. tajniku Praprotniku, naj jo očitno bere. Gosp. tajnik jo bere; tako-le se glasí:

„Blagorodni Gospod! Visokočastiti Predsednik!

Ni davno, kar ste pri priložnosti častnega pozdravljanja vrlih slovenskih Štajercov rekli, da „zvon pod turnom bobni, na daljavo pa bolj doní“. — Primeró tega lepega izreka mi Ipavci na vse strani za resnično spoznamo. — Konec pretečenega leta je slavna družba národne čitavnice, ktere visokočastitemu predsedniku se mi v Vas poklanjamo, v sredi Ljubljane na zvon slovenskega glasú krepko udarila. Mi daljni ne vemo, koliko bližnjih Ljubljančanov je na njegovo bobnjenje oglušilo, ali prav za prav gluhih ostalo; nas pa je njegov mili národni glas z vso radostjo napolnil in tolikanj več za to, ker smo ga od takega kraja zaslišali, od kodar se ga tako brž nadjati ni bilo, in ker so ga možje zazvonili, med kterimi si jih je veliko — pred malim še — kaj takega v nečast in trdo sirovino štelo.

Mi po deželi — in kar od sebe pravimo, mislimo, da od cele slovenske domačije veljá — smo sicer slovenskega glasovanja med sabo vajeni; nam je potrebno, kot vsakdanji kruhek, pa žalibog! kmalo bi se ga tudi mi sramovati morali, saj tako deleč je že prišlo, da si moramo za nesrečo šteti, da smo Slovenci! — Kaj je bil Slovenec dozdej s svojo golo slovenščino? Nič, ali skoro nič, kakor sama nezmožnost in sirovina! — Ako ga ni ptuja omika pregrevala, in ako ni znal, kolikor si bodi, ptujih jezikov lomiti, ni imel nobene veljavne prednosti. Ako je hotel po kaki omiki segati, je moral le po ptuji, ker v domačem jeziku je ni bilo doseči. V ljudskih šolah, ki so gotovo za domačo omiko postavljene, si je s ptujim jezikom zastonj glavo lomil; v družbah, ki so se kaj več omikane dozdelave, so ga zaničljivo gledali; v uradnijah je bil celó mutec in nedorašenec, ker uradnega govorjenja ni razumel, uradnega pisanja ni znal brati, še manj pa razumeti. Kar je za-se ali zoper sebe podkrižal ali podpisal, se ni mogel prepričati, ali je tudi res tako, kakor je on mislil in govoril; v vsem, in v vsem je moral ubogi revež vero dajati tem, ki so mu ptuje govorjenje in pisanje tolmačili, kakor so hotli in znali. Potlačeni Slovenec je bil tako nizko padel, da si je v resnici za srečo štél, ako je mogel kako cunjo nemčije na se potegniti. „Pojdi“, je rekel oče svojemu sinu, „pojdi, uči in navadi se jezika“, to je, nemškega — zakaj domačemu svojemu ni dajal več časti tega imena — „da boš svoje reči ložej opravljal, ložej govoril in bolj lahko živel, kakor je meni bilo mogoče, ker se nisem jezika učil“.

Gledé na tako žalostni stan našega národa smo na tihem tarnali, kakor je nekđaj Jeremija prerok na razvalinah Jeruzalema zavolj nesreče svojega národa tarnal, in smo po boljših časih zdihovali; in zato, vrjemite nam, visokočastiti predsednik, je veselje naše srca presunilo, ko smo iz Ljubljane, — ne zamerite, da naravnost rečemo — skoro že ponemčene Ljubljane — tako krepko zvon národnosti doneti zaslišali; zakaj upanje naše je jelo vstajati, in mislimo, da si z nami vred narod krog in krog pošeptuje, da veseli dan za Slovence je napočil, ker veter od pravega kraja vleče in nam rano jutro od Ljubljane tako mile glase nosi.

Zna biti, da ste za kake še prezgodaj na zvon udarili, ki se bodo kaj časa od ptujine omamljeni gluhi postelji valjali, pa le zvonite in čvrsto zvonite, Vi vrli domorodci! naš narod se bo brž predramil in vstajal za Vami, in gotovo tudi gluhi zaspanci ne bodo dolgo leni zastajali. Ako narod od Vas sliši, da Vi — bolj omikani in po svetu več veljavni mestjani — ste jeli očitno svoj domači jezik čislati, in da mu v svojih „besedah“ vso spodobno sprednost skazujete, ktere ga so dozdej nekteri naših domorodnih omikancov kot blato od nog otresovali, koliko obudnega nagiba bo to za-nj, zavedati se, da je Slovenec, in da se mu svojega jezika sramovati ne bo več treba, da njegova lepota in dovršenost tudi drugod — v šolah in uradnijah — je večje veljave vredna, kakor se mu je dozdej dajala, in si bo z vso navdušenostjo po njega upepljavi za vse rabe po domačii prizadeval.

Ako je znano, da Bog sam vsaki narod v njegovem jeziku poslušá, in po njegovi šegi od njega pokoršino in zvestobo tirja, kdo si upa reči, da bi Slovenec v rabi svojega jezika svojemu svitlemu cesarju manj podložen in zvest bil, kakor dozdej, dokler je bil mutec? in kdo ne vé, da s tolikanj več hvaležnostjo mu bo udan, ako ga z mogočno besedo premilostljivo oblagodari: „Efeta! Spregovori Slovenec! Bodi vrstnjak s svojim jezikom vsem drugim narodom mojega cesarstva!“

Blagovolite, visokočastiti predsednik! Vašemu slavnemu društvu, ki nam je tako mično k belemu dnevu povzdige in enakopravnosti našega jezika zazvonilo, našo srčno hvaležnost oznaniti; izrecite srčnim rojakom vso hvalo, ki so pri vseh nasprotnostih v sredi Ljubljane našemu jeziku predstol postavili, ktere ga — zanašamo se — vsi nasprotniki več podrlí ne bodo! Blagovolite priložen pevski nagovor v spominek naše ipavske udanosti dobrovoljno sprejeti, in ga možakom, ktere zadeva, pokloniti. Ako tudi v pesmi in v napevu umetne dovršenosti ne najdete, verjemite saj, da Vam iz srca tako pojemo! Ako ju pa vredno spoznate, da se smé v Vaši „besedi“ zapeti, bo národ slišal, da ipavski zvonček se k Vašemu zvonu prilaga.

Da ste zdravi in bi dolgo živeli Vi in Vsa slavna družba z najboljim napredovanjem!!!

Iz Ipave 4. svečana 1862.

Vaši zvesti Vipavci.“

Sledijo lastnoročni podpisi.

S kako živim veseljem je bilo to pismo sprejeto, ni nam mogoče popisati.

Na to gosp. predsedniku podá župan Vipavski gospod Žvokel pesem, ki so jo poslanci v 300 iztisih sabo prinesli, in se tako-le glasí:

Ipavci utemeljiteljem slavne narodne čitavnice v Ljubljani 1862.

Slava Vam, slava, Vi vrli rojaki!

Vi rodoljubni slovenski možaki!

Venec zaslug nestrohljivi Vam gré!

Narod zaupno vstaja za Vami

Vaša pogumnost k spoznanji ga drami,

Da se Slovence skazati še smé.

Druge v sanjah še mami ptujina:

Ptuja omika da sreča edina,

Ptuje peruti da više nesó.

Taki tud' dolgo ne bodo več spali,

Radi za Vami se bodo podali:

Čutje Slovensko jih zmagalo bo.

Bog Vas ohrani Vi skrbni očetje!

Te še zbudilo bo Vaše početje —

Bodo zavedli se naše krvi.

Narod navdušen za svoje pravice

Srčno odrija tlačivne krivice,

Vendar Cesarju zvestejšega ni.

Avstrija mnogo narodov zakriva,

Vsaki enake pravice naj vživa,

Vsak se po svojem naj vrlo krepcá.
 Stebri ji bodo vsi trdni postali.
 Z zidom zvestobe jo bodo obdali,
 Stala bo trdna do konca svetá.

Pridi sloga dar nebeški,
 V ljubezni spravi nas!
 Avstrijske vse narode
 Po bratinsko povezuj!
 V zvestobi in pravicah
 Stori tud' enake vse:
 Složnost naše geslo bodi!
 Složnost vedno jači nas!

Ko so gospodje poslanci izročili vse svoje sporočila čitavnici, poprime predsednik njeni gosp. župan Mihael Ambrož besedo in blizo tako-le ozdravlja pozdrav vipavski:

„In principio erat verbum“, — to je, od začetka bila je beseda. Ta vvod postavim na čelo današnjega govora zato, ker je po besedah Vipavskega pisma moja beseda 12. januarja uzrok pričujoče slovesnosti, in da potrdim, kako veljavnost da ima beseda. Ni samo zadosti, da bi se opiral samo na te besede, ktere ste Vi, Ipavski sosedje, na čelo postavili Svojega hvalnega pisma, ampak jez mislim omeniti ob kratkem vseh besed, ktere sem od tega časa o zadevah slovenskega razvitka govoril, kar sem za ljubljanskega župana postal. Ne mislite pa, da bodem ošabno svojo osebo predstavljal, ne; povedati moram pa to zato, ker sem kakor mestni predstojnik priložnost dobil, se poprijeti djansko za omiko slovenskega naroda.

Ko so mi lansko leto o nastopu županstva tukajšni mestjani krasno bakljado napravili, so me pozdravili z pesmami v domačem jeziku. Jaz sem takrat rekel: „Mili glasi maternega jezika so ganili moje upapolno srce. Znanstvo domačega jezika obudi ljubezin do domačine, — znanstvo ptujih jezikov nam nadeluje pot za prijaznost z ptujimi narodi. — Ko sem bil storil slovesno prisego, sem pripeljal sinčeka domovine v krasno okinčano dvorano mestne hiše, da sem ga na ogled postavil za prevdarek: ali je ugoden višjo stopnjo omike zadobiti in se prištevati jezikom družih narodov. Rekel sem, da je sinček domovine odrašen in brihten fanté, in da ni treba po drugih krajih za-nj beračiti, ker ima on sam po sebi pravico, se vsesti v naročje svoje matere domovine. — Ko smo lani prvokrat odprli duri narodne čitavnice, sem ravno na tem mestu, kjer zdaj stojim, rekel, da smo prižgali majhno ljučico omike slovenske, naj se razširi, da bo postala baklja celi domači deželi. Rekel sem na dalje, da smo vsadili majhno drevesce — bodimo mu verli vertuarji, da bo rastlo in veje pognalo, ktere bojo s senco svojo hladile celo domovino. Kar sem zadnjič pri pozdravljanju naših dragih sosedov Štajercov od zvona omenil — ste Vi sami obširnije in bolj jasno povedali, kakor jez zamorem.

Vse, kar sem jez v teh govorih omenil, se začenja spolnovati in zato potrdim moč besede ter ponavljam: „in principio erat verbum et verbum erat apud Deum.“ — Beseda je od Boga — in kraljuje čez duha človeškega!

Da sta Vi Ipavci med Krajnci prvi, ktere je spodbodla beseda izgovorjena v ljubljanskem mestu, ni nič posebnega, ampak je čisto naravno (natorno). Kakor ipavska dolina Ljubljancanom prvi sad donaša, prve breskvice, prve češnje, prvo grojzdiče dobivamo z Ipave — tako so tudi pošteni prebivavci prve cvetlice prinesli, ktera rodi omika slovenska. Živa resnica je, da tam, kjer solnce gorkejšje pripeka, tam se obuduje hitrejši narodni živelj, — in tam, kjer solnce bolj bleši, tam ljubezen do domovine bolje kali. — Vaši dohod spričuje to — spričujejo pa tudi veljavni možje, kteri so Vaši dolini živeli in še živé. Omenim rajnkega gosp. Matija Vertovca — moža, kterege zasluge za omiko slovensko se po vseh slovenskih krajih slové. Dolgo se je

očitala in se od nekterih še dandanašnji očita nesposobnost slovenskega jezika, — on je pa djansko dokazal, da je vse to krivo natolcevanje; spisal je v slovenskem gladkem jeziku kemijo, umevno za vsakega izobraženega kmetovavca, in tako je dokazal, da je naš jezik zmožen za učenejši predmete, kakor tisti mislijo, kteri ga le za peč postavljajo; spisal je vinorejo, ktera zasluži imenovana biti katekizem za gornika in ktera nam je morebiti že naključila nektero sladkejšo kaplīco; spisal je zvezdoznanstvo in dokazal, da tudi zatrti Slovenec je zmožen se obrniti proti visokemu podnebjū in razlagati rojakom v domačem jeziku skrivnost Božje vsegamogočnosti; spisal je velik del občne povestnice in še več družega v Novicah. Naj omenim na dalje visoko častitega gosp. dekana Grabrijan-a, kteri je prvi v Vašem pismu podpisan. Gospod zveden v duhovskih in deželskih zadevah, gojitelj uka in zvesti deržavljan, si je pridobil zasluge, da so mu presvitli cesar podelili red Franca Jožefa; on je ustanovil šolo, kteri je ni para po širokem in dolgem, in dokazal, kako da mu omika slovenskiga ljudstva pri srcu leži. Omenil bi lahko še drugih veljavnih mož, pa čas mi ne pripusti, ker me veže tudi dolžnost, Vam nekaj razjasniti o zadevah ljubljanskih, ktere se Vam, kakor Vaše pismo govori, nekakšno klaverne zdé. Pripustite, da v drugič omenim svojo besedo pri dohodu Štajercov, kjer sem rekel: da nas v Ljubljani tlačijo mnogovrstne težave, in Vi sami pravite, da zvon, na kterege smo udarili, je morebiti nektere oglušil! Dragi moji! Ako sodite po nekterih našem ljudstvu sovražnih časnikih, morete se prepričati, da je ta zvon nektere prebivavce ljubljanskega mesta le razkačil — da so kakor sršeni začeli okoli frfrati in nas po časnikih pikati. — Al, dragi moji, ti dopisuni večidel niso Ljubljancani — oni so od vseh vetrov sem nanešeni in so rokodeljski pisavci, kteri polnijo pôlo časnikov z mnogo sodrgo, tudi z lažmi. Oni šeptajo vrlim Ljubljancanom na ušesa, da hočemo nemško kulturo pregnati in prav po sirovo se obnašati, da hočemo konstitucijo podkopati in spet rakovo pot nadelati itd.; oni trdijo, da le oni so „liberale Männer“ — mi pa pravimo: „libera nas domine!“ Nekteri naši Ljubljancani, kteri se štejejo za izobražene mestjane, se stršijo pred tem popancom; bojé se, ako bi to znalo res biti, in lasje jim kviško lezejo, ako jih kdo plaši, da bojo mogli srajco izza hlač nositi! Glejte dragi moji, take kvante so uzrok, da zvon doma nima še popolnega glasu. Zagotavljam Vas pa, da ne najdemo Ljubljancana, kteri bi bil protivnik omike našega ljudstva, tem več vsi želijo, da bi tudi naši kmetje na višjo stopnjo omike prišli. — Naši Ljubljancani dobro vedo, kaj da smo dolžni nemškemu jeziku, kako da je potreben človeku, kter se dalje po svetu peča; naša dolžnost pa je, da jih prijazno prepričamo, da z omiko maternega jezika nočemo celó pred duri staviti nemškega jezika, nemške omike, kteri mi vsi to zahvalimo, kar zdaj znamo. Laž — gerda laž je, če pravijo dopisuni, da ste tukaj stranki — nemška in slovenska stranka. Jez, kakor mestni župan, morem poznati vse zadeve prebivavcov ljubljanskih in morem brez ovinkov potrditi, da naše ljudstvo mirno in brez sovrašstva med sabo živi. Nemški rokodeljci izdelujejo svoje izdelke in slovenski prebivavci jih radi kupujejo; nikdar nikoli ne bote slišali očitanja naroda — to le kvasisijo časniki in dopisuni njih. Da se pa sami prepričate, pogledjte jutri delavce, kteri pred mostom ravno zdaj tlak (flašter) delajo. Jih je pet Nemcov iz Bavarje in sedem Krajncov, kteri z kladvi le po kamnih tolčejo, nam dober tlak stavijo, sebi pa vsakdanji kruhek služijo. — Verjemite mi, da še mnogo več poštenih mestjanov bi množilo naše zberališa, ako bi prav podučeni bili in bi jim časnikarji možganov ne mešali — tako pa se rajši ogiblejo, da jih ta ali uni po časnikih ne pika, — rajši vse popusté, rajši zatajé svoje rodbinstvo, kakor da bi v „cajtenge“ prišli, — boje se tega, kakor bi jih merzlica tresla.

Al tudi ti prikazki bodo počasi zginili, ko se bojo naši vrli mestjani prepričali, da smo mi, kateri slovensko omiko zagovarjamo, sami na vse kraje izobraženi, da želimo prijaznost med vsemi narodi in da bomo zmiraj tega posnemali, kateri je boljši, kakor smo mi. Veliko se je že zgodilo, kar nam to spričuje; tudi se je začela pred nekaterimi tedni v mestjanski hiši šola za slovenski jezik, h kateri se je pridružilo več uradnikov in pravoslavcev, ki dobro spoznajo, da znanstvo slovenskega jezika mi je zdaj potreba.

Upanje imam, da se bo ob kratkem vse poravnalo, da bo naš zvon tudi doma svoj glas dobil in da bo meso postala beseda presvitlega Cesarja: „Enakopravnost vsem narodom!“

Brali smo na obrazu gosp. poslancom, kako srčno jih je razveselil predsednikov govor, kteremu so mnogokrat z glasno pohvalo v besedo segli, pa tudi ves zbor je ustavljal večkrat govor s živimi „živio - in pravo-klici“, ko je gosp. predsednik z govorno besedo odkrival radosti pa tudi britkosti domoljubja. Celi govor je bil z navdušeno pohvalo sprejet.

Po vsem tem se je začela „beseda“. V popisu njenem moramo danes krajši biti, ker nam ne čas ne prostor ne pripušča obširnišim biti. Reči pa moramo, da zadovoljstvo ž njo bilo je vesolno. Dragim gostom na čast po gosp. A. Praprotniku v besedi in po gosp. A. Nedvedu v glasbi složeni „Pozdrav“ je bil s tako pohvalo sprejet, da ni bilo pred mirú, dokler se nista oba složitelja zboru pokazala. Gosp. Nedved je podal lično vezano pesem gosp. poslancom, naj jo izročijo preč. gosp. dekanu. Pozdrav ta se je tako glasil:

Zdravo Ipavci, sosedje premili! Lepa je Vaša dolina cveteča,
Goste predrage sprejemamo Vas; Kapljico sladko Vam trta daje;
Sladko, domače ste nas zveselili Lepša ljubezen je Vaša goreča,
Zvišali z dnevom ste zlatim nam čas. Ki Vam za narod pri srcu cvete.

Zdravo zatoraj, sosedje premili,
Gosti predragi ste danes nam Vi,
Sladko, domače ste nas zveseli,
Srčno rečemo: Naj Bog vas živi!

Tudi s a m o s p e v: „Želja Slovincova na ptujem,“ zložen po gosp. Nedvedu, in čveterospev: „Nezvesti,“ zložen po gosp. J. Fleišmanu sta bila radostno sprejeta. Gosp. A. Praprotnik je izvrstno govoril Koseskovo kratkočasnico „Raj zgubljen“, ktero so še posebno gospé in gospodične pazljivo poslušale, ker (kaj ne, da mi ne bote hude zato, da rečem?) neko malo žensko slabost nekoliko dokazuje. Zvonec današnje besede pa je nosila „Kovaška“, kateri je besede dr. Lad. Rieger, napev pa profesor praškega konservatorja Fr. Vogel zložil in nam jo je naš rodoljubni gosp. J. Železnikar iz českega prevodil. To je kor veličansk! Pa naši vrli pevci so to tudi globoko čutili in ga tako navdušeno peli, da ploska ni bilo pred konca, dokler ga niso še enkrat zapeli. Pevovodja in pevci so danes težko nalogo izvrstno rešili. Res ni čuda, kar nam je neki gospod pravil, da brez tega kora ni na Českem nobene pevske veselice.

Po besedi je vesela družbica enmalo rajala in našim gostom iz Vipave je bilo posebno mikavno viditi slovanski „kolo,“ ki jim ni bil še znan. Med plesom pa se je podala množica, ki ne pleše, v gostivnico doli in se tū radovala s svojimi predragimi gosti, kterim je dr. Bleiweis prvo zdravico napil blizo takole:

„Gospôda! V zgornji hiši je ravnokar slavni naš g. predsednik z zgovorno in krepko besedo pozdravil predrage nam goste iz Vipave. Naj mi jo dovoljeno, da tū v spodnji hiši v imenu čitavnice storim tudi jez to. Gospod predsednik se je gori lepo spominjal neumrlega Matija Vertovca in njegovih slavnih del — bodi mu zemljica lahka! Naj dostavim še jez nekaj. Rajni Vertovec je bil tudi pesnik. Kaj pesnik — mi utegneta reči — o tem nam ni nič znano; to ni res! In vendar je res; čeravno je le dve vrstici zapel (leta 1816) od lakomnega človeka,

ste vendar ravno te dve vrstici kakor nalaš za sedanji čas, ko nekteri národní lakomneži le vse hočejo za se imeti, in nam ne privošijo celó nič od tistih pravic, ki grejo tudi našemu jeziku in naši narodnosti. Takole je Vertovec pel:

„Ovco postrize, pomolze, odere do belih kostí,
Muzek polize, posrka do zadnjega kančeka kri.“

Kaj ne, da so to tisti lakomneži, ki trobijo po svetu, da to, kar mi za omiko in obveljavo premilega našega jezika tirjamo, je prenapeto, nevarno, izduhtano po nekterih vrtočlavih in da naš narod od tega nič ne vé! Da se takim legatom (trobilom) glas ustavi, je živa potreba, da se povzdignejo tudi drugi glasovi, unim nasprotni. Tak glas ste povzdignili Vi, dragi Vipavci, danes, ki bo donil na desno in levo, ker kaže, da napredek narodnega jezika je res želja naroda našega. Zato zakličem „Slava“ Vam vrlim domoljubom, ki ste nam ta veseli glas prinesli iz prelepe svoje doline! — zakličem „Slava“ visokočastitemu Vašemu gosp. dekanu Grabrijanu, možaku, ki ga narod v svojem srcu nosi in ga cesar sam čišla, — in zakličem „Slava“ celi vipavski dolini, ki se je nas tako ljubeznjivo spomnila! — Bog Vas živi vse!

Napil je na to zdravico č. g. Koder zdravico celi čitavnici naši ter pomenljivo željo izrekel: Naj bi bila kmali cela krajnska dežela čitavnica slovenska! Dalje je g. župan Ferjančič napil zdravico predsedniku in odbornikom čitavnice, in gosp. podpredsednik dr. Vončina je odzdravil to zdravico gospodom poslancom iz Vipave in v lepem nagovoru razodel svoje veselje, da drevesce čitavnice naše, ki je bilo še le v jeseni zasajeno, že tako lepo in čvrste korenike poganja, da Vipavci, ki so nam danes prinesli šopke prvih češinj, ki smo jih v dvorani veseli prvokrat zagledali, so nam prinesli v pohvalnici svoji še lepši dušni sad. In tako je sledilo še več zdravic; al mudí se — tiskarju in jenjati moramo. Le to pa morem še reči: Mili pozdrav cele velike doline je znamenje, de se narod naš zaveda svojih pravic; to bo z radostjo navdalo vsakega domoljuba. Naj bi pa tudi krepčalo stanovitne, povzdignilo klaverne, podpiralo omahujoče, in potrlo rovarje, kateri ošabno mislijo, da „kopica Ljubljancanov“ je cela dežela kranjska!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

1. dan t. m. se je spet začel državni zbor v spodnji zbornici. Po ukazu presvitlega cesarja je državni minister prvi besedo poprijel in naznanil, da z ozirom na to, ker se bo zbor zdaj dnarstvenih reči lotil, se še enkrat ponavlja, kar je bilo 2. julija 1861 že rečeno, da so ministri za vzdržanje ustave in za natančno spolnovanje postav tudi državnemu zboru odgovorni in se tedaj s tem prekliče ukaz 20. avg. 1851, po kterem so ministri samo le Cesarju odgovorni. Ker pa dosihmal državni zbor ni še popolni državni zbor vseh avstrijskih poslancev, je s tem razglasom le načelo (princip) ustavne odgovornosti izgovorjeno, postava sama je do časa celega državnega zbora še odložena. — Pretres dnarstvenih reči se pretekli teden še ni začel; le postava o novem načinu, kako se ima davek pobirati od žganja, je bila sklenjena, in sicer 6 krajc. in 3 desetinke od stopnje in vedra. — Cesarski ukaz od 28. aprila določuje, da rudarska desetina je 1. maja nehala, da stopi ta dan dohodkini davek v veljavo, in se sledovanje po rudah obloži z 20 fl. davka vsako leto. — Po svetu se ta teden ni nič ravno posebnega zgodilo. Iz Laškega, kjer še zmiraj kralj z veliko slavo potuje, se zdaj sliši, da polovico Rima bojo Francozi posedli za sv. Očeta, polovico pa bojo vzeli Piemontezi v posest. — Turkom slaba poje; junaški Črnogorci jih tepejo, da je kaj; punt iz Hercegovine se pa širi že tudi v Albanijo.

Današnjemu listu je priložena 21. pôla „povestnice“.